

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
ФАКУЛЬТЕТ МОРСЬКОГО ПРАВА

ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА
(МИКОЛАЇВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ)

КУЯВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ВЛОЦЛАВЕКУ
(РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ПРИЧОРНОМОРСЬКІ
ПУБЛІЧНО-ПРАВОВІ ЧИТАННЯ»**

10–12 вересня 2021 р.

Частина II

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Дубинський Олег Юрійович – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри морського та господарського права, проректор з науково-педагогічної роботи економічних, юридичних та соціальних питань Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова; голова Миколаївського обласного відділення Центру українсько-європейського наукового співробітництва;

dr eng. Adam Rejmak – ректор Куявського університету у Влоцлавку (Республіка Польща);

mgr Joanna Skiba – завідувач кафедри іноземних мов, керівник міжнародного офісу в Куявському університеті у Влоцлавку (Республіка Польща);

Головко Олег Павлович – кандидат економічних наук, засновник та директор Видавничого дому «Гельветика»;

Віхлясв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва;

Ломжець Юлія Вікторівна – кандидат політичних наук, доцент, завідувачка кафедри морського та господарського права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Ломакіна Олена Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри адміністративного та конституційного права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова;

Мішина Наталя Вікторівна – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Тильчик В'ячеслав В'ячеславович – доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри адміністративного права і процесу та митної безпеки Університету державної фіскальної служби України.

СЕКРЕТАР ОРГКОМІТЕТУ:

Сікорський Олександр Петрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри морського та господарського права Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова.

П 77 **Причорноморські публічно-правові читання:** Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Миколаїв, 10–12 вересня 2021 р. – Миколаїв: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Ч. 2. – 200 с.

ISBN 978-966-992-592-3

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну наукову конференцію «Причорноморські публічно-правові читання», яка відбулася на базі Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова 10–12 вересня 2021 р.

УДК 34(063)

ISBN 978-966-992-592-3 © Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, 2021

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 4. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Конституційно-правова природа та зміст множинного громадянства
Бортник Н. П......8

Створення та функціонування релігійних організацій:
конституційні основи
Волкова Д. Є......11

Міські зібрання Town Hall Meeting як сучасний інструмент участі
громадськості у процесах планування місцевого розвитку
Динник І. П......13

Обмеження релігійної свободи в умовах пандемії:
конституційні наслідки
Животовська І. Ю.16

Перейменування головами обласних державних адміністрацій
об'єктів топоніміки, назви яких містять символіку
комуністичного тоталітарного режиму
Зозуля О. І.20

Improvement of the adoption of the municipal charters in Ukraine
Idesis I. V.24

Порівняльний аналіз розвитку виборчої системи
України і зарубіжних країн
Камардіна Ю. В.27

Правомірність обмеження права на таємницю листування,
телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції в умовах
надзвичайного стану в Україні: проблеми нормативного закріплення
Левченко А. В......31

Право брати участь у місцевому самоврядуванні
Мішина Н. В.35

Інституційна незалежність конституційної юстиції як основа гарантій
діяльності суддів Конституційного Суду України
Нестеренко Д. О......37

Деякі теоретичні аспекти проблеми дискримінації	
Рябовол Л. Т.	40
Суверенітет народу: форми прояву та проблеми реалізації в Україні	
Чернецька О. В.	44
Межі права на свободу творчості	
Штефан А. С.	47

СЕКЦІЯ 5. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Сутність категорії «лікарська помилка» в кримінальному праві України	
Когут І. А.	51
Соціально-правові та кримінологічні наслідки пандемії COVID-19: поняття та істотні ознаки	
Колодяжний М. Г.	54
Конструкції діяння, передбаченого ст. 366-2 «Декларування недостовірної інформації» КК України	
Красій М. О.	58
Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання	
Красман К. А.	61
Арешт і пенітенціарний пробаційний арешт у проєкті нового Кримінального кодексу України	
Лисодєд О. В.	65
Вимирання кровавої помсти у Київській Русі (на основі наукових праць І. Малиновського)	
Матвійчук М. А.	69
Принцип системності як основа розвитку та вдосконалення кримінального законодавства України	
Олійник О. С.	73
Примушування до шлюбу в проєкті Кримінального кодексу України	
Політова А. С.	75

Апробація програми розвитку емоційного інтелекту неповнолітніх засуджених у виховних колоніях України	
Приймаченко О. М.	78
Детермінанти злочинності у сучасному світі	
Тимошенко В. І.	82
Кримінологічна характеристика та попередження сепаратизму в Україні	
Філіппських М. О., Дубинський І. Ю.	86
Інститут ювенальної превенції у незалежній Україні	
Юзікова Н. С.	90
Актуальні питання використання забороненої символіки в Україні	
Яфонкін А. О., Шевчук В. А.	93

СЕКЦІЯ 6. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Проблеми оцінки достовірності електронних доказів у кримінальному провадженні	
Авдєєва Г. К.	97
Питання імплементації Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: кримінально-процесуальний аспект	
Глов'юк І. В.	101
Стратегічні напрями підвищення рівня безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту в Україні	
Голіна В. В.	105
Про європейський досвід функціонування антикорупційних судів	
Грига М. А.	109
Сучасні системи експертної оцінки вартості зразків бурштину	
Кірін Р. С., Баранов П. М.	113
Актуальні проблеми розслідування погрози або насильства щодо працівника правоохоронного органу	
Кобець С. В.	118

Щодо можливостей використання безпілотних літальних апаратів під час проведення огляду місця події	
Коваленко А. В.	122
Актуальні питання організації судової експертизи порушених прав інтелектуальної власності	
Петренко В. О., Дорожко Г. К.	125
Щодо сприяння процесуальній активності потерпілого в судовому провадженні	
Ракіпова І. В.	129
Проблеми апеляційного перегляду ухвал суду про обрання запобіжного заходу у виді тримання під вартою, про зміну іншого запобіжного заходу на запобіжний захід у виді тримання під вартою, а також про продовження строку тримання під вартою, постановлених під час судового провадження в суді першої інстанції до ухвалення судового рішення по суті	
Смірнова В. В.	133
Використання інформаційних та цифрових технологій при розслідуванні порушень правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою	
Спасенко К. О.	138
Роль судової експертизи у цивільному судочинстві	
Шабалін А. В.	140
СЕКЦІЯ 7. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО	
Бомбардування Шанхаю у 1937 році: прогалина у міжнародному праві як передумова бездіяльності світової спільноти	
Акімов М. О.	144
До питання про поняття міжнародного контролю за дотриманням міжнародних зобов'язань	
Астанкевич Ю. І.	147
Регулятивні засади антикорупційної діяльності: європейський вимір	
Волошенко А. В.	151
Авіація загального призначення: проблема правового визначення	
Григоров О. М.	155

Європейські принципи пропорційності як запорука свободи слова Гуйван П. Д.	159
Issues of regulation of military system relations in Great Britain in the modern international law Ignatieva A. I.	163
Еволюція інституту дипломатичного та консульського захисту в контексті глобалізації Кузьма В. Ю.	167
Застереження про публічний порядок як правовий феномен Малига В. А.	170
Суворий та ефективний контроль у сучасному міжнародному праві: зміст та критерії розмежування Новашок Д. О.	174
Питання міжнародних перевезень у контексті міжнародного приватного права України Радчук О. П.	178
Характеристика складу міжнародних воєнних злочинів проти довілля Садова Т. С.	181
Правовий аналіз поняття «незаконного арешту» під час міжнародного конфлікту та конфлікту не міжнародного характеру Сокиринська О. А.	185
Правові питання блокування та видалення контенту провайдерами відповідно до законодавства ЄС Троцька В. М.	188
Проблеми правового регулювання розвитку штучного інтелекту та чи може штучний інтелект бути автором твору? Федорова Н. В.	191
Міжнародний спір: поняття та способи вирішення Хрідочкін А. В.	194
Виклики сьогодення та майбутнього в умовах кризи міжнародних відносин Шкарнега О. С.	197

механізм впливу інших держав (або міжнародної організації) на порушника.

Знадобилися сотні тисяч загиблих внаслідок повітряних бомбардувань в роки Другої світової війни 1939-1945 рр., аби людство усвідомило потребу міжнародно-правового регулювання засобів і методів ведення повітряної війни та зробили перші кроки на шляху до цього.

Література:

1. Rules of Air Warfare : drafted in December, 1922 – February, 1923. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/ihl/INTRO/275?OpenDocument> (дата звернення: 01.08.2021).

2. Declaration to Prohibit the Launching of Projectiles and Explosives from Balloons and Other Methods of Similar Nature : adopted on July 29th, 1899. URL: <https://ihl-databases.icrc.org/applic/ihl/Treaty.xsp?documentId7EFA56971B2B2BCCC12563CD002D66E1&action=openDocument> (дата звернення: 01.08.2021).

3. Convention on Laws and Customs of War on Land : adopted on July 29th, 1899. URL: http://avalon.law.yale.edu/19th_century/hague02.asp (дата звернення: 01.08.2021).

4. Convention on Laws and Customs of War on Land : adopted on October 18th, 1907. URL: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/hague04.asp (дата звернення: 01.08.2021).

5. Protection of Civilian Populations Against Bombing From the Air in Case of War : resolution of the League of Nations Assembly, September 30th, 1938. URL: <http://www.dannen.com/decision/int-law.html> (дата звернення: 01.08.2021).

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ МІЖНАРОДНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Астанкевич Ю. І.

*аспірантка кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Інститут міжнародного контролю є порівняно новим у міжнародному праві, а отже, його термінологія ще не усталилася. У міжнародних договорах та інших правових актах, а також у англomовних публікаціях стосовно поняття міжнародного контролю використовуються різні терміни: «verification», «surveillance», «supervision», «observance»,

«control», «monitoring», «inspection», «enforcement» [1, с. 8]. У той же час у вітчизняній правовій науці більш поширеним є використання саме терміну «контроль», хоча останнім часом усе частіше можна зустріти публікації, присвячені міжнародного моніторингу.

Більша частина досліджень, присвячених міжнародному контролю, мають галузевий характер. Так, значну роботу щодо вивчення теоретичних аспектів міжнародного контролю у галузі міжнародної безпеки було проведено Комісією ООН з роззброєння та Групою урядових експертів з контролю в усіх його аспектах, включаючи роль ООН у галузі контролю, що була утворена у 2004 р. У її доповіді за 2007 р. контроль визначається як інструмент зміцнення міжнародної безпеки, що включає збір, співставлення та аналіз інформації, необхідної для того, щоб дійти висновку про виконання стороною своїх зобов'язань [2, с. 11].

Таке просте визначення, однак, не розкриває всієї сутності та ознак міжнародного контролю. Спробуємо дослідити їх. Перш за все, його розуміють як діяльність, тобто певний процес (І. І. Лукашук), дії суб'єктів, що здійснюють контроль (І. І. Котляров, О.І. Тіунов). Однак змістовний компонент такої діяльності дослідники розуміють по-різному. Так, І. І. Лукашук вважає, що міжнародний контроль – це процес опрацювання інформації, що здійснюється, аби визначити відповідність поведінки суб'єктів нормам міжнародного права [3, с. 217]. Котляров І. І. також наголошує на перевірці відповідності діяльності держави прийнятим на себе зобов'язанням в цілях забезпечення їх дотримання [4, с. 49]. Тіунов О. І. робить акцент на діях суб'єктів міжнародного права щодо попередження порушень зобов'язань та перевірки їх дотримання в цілях добросовісного, належного та своєчасного виконання [5, с. 99].

Отже, наведені визначення поєднує розуміння міжнародного контролю як діяльності його суб'єктів, яка, перш за все, спрямована на перевірку відповідності поведінки держави її міжнародним зобов'язанням.

Один із основних дослідників проблематики міжнародного контролю на пострадянському просторі Р. М. Валеев визначає міжнародний контроль як засновану на загальновизнаних принципах і нормах сучасного міжнародного права діяльність суб'єктів міжнародного права або створених ними органів, яка полягає в перевірці дотримання державами міжнародно-правових зобов'язань і вжиття заходів щодо їх виконання [6, с. 281]. Як уявляється, ключовими ознаками контролю у цьому визначенні є те, що міжнародний контроль становить собою діяльність, яка полягає у перевірці дотримання зобов'язань, але, на додаток, дає суб'єкту контролю можливість вживати заходи у разі недотримання.

Більш широко розуміє зміст міжнародного контролю також і П. Н. Бірюков, який визначає його як діяльність не тільки з перевірки

дотримання зобов'язань суб'єктів міжнародного права, але й як сприяння їх виконанню [7, с. 87].

Наведені вище визначення дозволяють погодитися з Н. В. Корольковою та О. Ю. Устиною, на думку яких, можна виокремлювати вузьке та широке тлумачення міжнародного контролю [1, с. 9; 8, с. 40], залежно від тих функцій, які прибічники певного підходу приписують міжнародному контролю. Якщо у вузькому сенсі це система заходів чи діяльність виключно з перевірки виконання учасниками міжнародних відносин прийнятих ними зобов'язань, то у широкому сенсі це також оцінка та аналіз отриманої у результаті перевірки інформації й подальша діяльність органів із забезпечення реалізації та дотримання міжнародних норм, у тому числі й щодо притягнення до міжнародної відповідальності [8, с. 40, 41]. Останнє твердження, однак, потребує додаткових міркувань, адже міжнародна відповідальність, хоча й має певний забезпечувальний ефект, є окремим інститутом міжнародного права, який потрібно відрізнити від інституту міжнародного контролю.

Слід зазначити, що у зарубіжних публікаціях, присвячених питанням міжнародного контролю, як правило, застосовують термін «міжнародний контроль» саме у вузькому сенсі (*verification*), розмежовуючи його із засобами примушення до виконання міжнародних зобов'язань у разі їх порушення підконтрольним суб'єктом (*enforcement*) [9, с. 3].

Однією з галузей, де інститут міжнародного контролю отримав найбільший розвиток, є галузь захисту прав людини. Зважаючи на це, звернемося до наукових визначень міжнародного контролю у цій сфері. Так, один із провідних вітчизняних юристів-міжнародників В. В. Мишик визначає міжнародний контроль за дотриманням та захистом прав людини «як встановлення суб'єктами міжнародного права або органами міжнародних організацій, які здійснюють таку діяльність на основі міжнародних договорів, відповідності законодавчих, судових, адміністративних та інших заходів, політики та фактичної поведінки держави вимогам зобов'язань, взятих нею згідно з цими договорами» [10, с. 124]. Така дефініція міжнародного контролю збагачує його змістове наповнення, деталізуючи об'єкт контролю. Відповідно до неї, контролю має підлягати не тільки фактична поведінка держави, але й законодавчі, судові, адміністративні та інші заходи, політика. Хоча такий перелік, на нашу думку, вимагає більш детального визначення саме «поведінки держави», адже прийняття перелічених вище заходів також може розглядатися як її поведінка.

Дещо по-іншому розуміє міжнародний контроль у галузі прав людини А. О. Гольтєв, а саме: «як проведену відповідно до норм і загальновизнаних принципів міжнародного права і в рамках мандата, виданого повноважною міжнародною організацією або на базі

міжнародного договору, діяльність, яка полягає у зборі і аналізі інформації про здійснення державами застосовних міжнародно-правових принципів і норм в галузі прав людини, оцінку рівня їх імплементації та винесення рекомендацій, спрямованих на усунення порушень, забезпечення більш повної поваги до прав людини і основних свобод та запобігання можливих порушенням в майбутньому» [11, с. 50].

Запропоноване визначення є також цікавим із точки зору змісту міжнародної контрольної діяльності. Автор не обмежується застосуванням терміну «перевірка», а навпаки розкриває її, зазначаючи збір та аналіз інформації, оцінку рівня імплементації. Крім того, він додає до перевірки також можливість винесення рекомендацій щодо усунення порушень.

Як бачимо, останні визначення є набагато більш детальними та такими, що розкривають зміст та особливості міжнародного контролю. Це можливо пояснити тим фактом, що за останні роки інститут міжнародного контролю у сфері захисту прав людини значно розвинувся, що дозволяє казати про ускладнення його внутрішньої структури та збагачення змісту.

Отже, міжнародний контроль у вузькому розумінні – це діяльність держав, міжнародних організацій або створених ними органів, яка полягає в перевірці виконання державами та іншими суб'єктами міжнародного права взятих на себе міжнародних зобов'язань. У широкому розумінні здійснення міжнародного контролю передбачає також можливість вжиття заходів щодо забезпечення виконання зобов'язань, у тому числі примусового характеру. На наш погляд, таким, що більшою мірою відповідає сутності міжнародного контролю, є саме вузьке тлумачення.

Література:

1. Устинова Е. Ю. Международный контроль за соблюдением международных договоров : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.10. Москва, 2008. 21 с.
2. Verification in all its aspects, including the role of the United Nations in the field of verification : Office for Disarmament Affairs. New York: United Nations, 2008. 48 с.
3. Лукашук И. И. Международное право. Общая часть: учеб. 3-е изд. Москва: Волтерс Клувер, 2005. 415 с.
4. Котляров И. И. Правовые вопросы контроля за соблюдением международных обязательств. *Международное сотрудничество и международное право*. Москва, 1977. С. 40–49.
5. Тиунов О. И. О понятии международно-правового контроля. *Советский ежегодник международного права*, 1988. Москва: Наука, 1989. С. 86–99.
6. Международное право. Общая часть: учебник / под ред. Р. М. Валеева, Г. И. Курдюкова. Москва: Статут, 2011. 543 с.

7. Бирюков П. Н. Международное право : учебник. Москва: Юрайт, 2011. 793 с.

8. Королькова Н. В. Наблюдение как метод международного контроля в международном праве. *Российский юридический журнал*, 2014. № 4. С. 38 – 45.

9. Ausubel J. H., Victor D. G. Verification of International Environmental Agreements. *Annual Review of Energy and the Environment*, 1992, № 17. P. 1–43.

10. Мицик В. В. Правові механізми та процедури захисту прав людини у міжнародному праві. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*, 2009, Вип. 86 (Частина I). С.121–128.

11. Гольтяев А. О. Международный контроль в области прав человека на современном этапе. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*, № 6 (12): в 3-х ч. Тамбов : Грамота, 2011. Ч. I. С. 45–50.

РЕГУЛЯТИВНІ ЗАСАДИ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР

Волошенко А. В.

*доктор економічних наук, доцент,
головний науковий співробітник наукового центру проблем виховання
добросовісності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони
Національного університету оборони України
імені Івана Черняховського
м. Київ, Україна*

9 листопада 1995 року відбулася урочиста церемонія вступу України до Ради Європи – провідної міжурядової організації в галузі прав людини на континенті. Ця подія стала для нашої країни структуроутворюючим чинником подальших змін, адже обравши європейський вектор розвитку, необхідно діяти в єдиному правовому полі та відповідати європейським стандартам добросовісного врядування та ведення бізнесу. Організація боротьби з корупцією вищезазначеної організації містить три взаємопов'язаних аспекти, які полягають у виробленні загальноєвропейських норм та стандартів; контролі за їх дотриманням; наданні технічної допомоги державам та регіонам.